

Kasteel d'Ursel

MAGAZINE

Afgiftekantoor
2099 Antwerpen X
P 509 274

- Dansen met stijl
- Op stap langs monumenten
- Kriebelbeestjes

PROVINCIE
ANTWERPEN

Inhoud

WELKOM & AANKONDIGING 2-3

MUZIEK IN HET KASTEEL. Muziek is als stromend water 4-5

EVENEMENT. Dansen met stijl 6-7

ARCHEOLOGIE. Scherven brengen geluk 8-9

TOERISME. Op stap langs monumenten 10-11

GROEN. Kriebelbeestjes 12-13

IN DE KIJKER. Kasteel te huur 14

EVENEMENT. Twee oude vrouwtjes. Feestelijk ontmoeting met de 18de eeuw 15

KALENDER AUGUSTUS - SEPTEMBER - OKTOBER 2008 16

Colofon

Kasteel d'Ursel

Wolfgang d'Urselstraat 9 | B-2880 Hingene | www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 11 | F 03 820 60 15 | kasteeldursel@admin.provant.be

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen: Cathy Berx, gouverneur-voorzitter, Ludo Helsen, Jos Geuens, Koen Helsen, Marc Wellens, Inga Verhaert en Bart De Nijn, leden en Danny Toelen, provinciegriffier.

Jaargang 4, nummer 15, augustus september oktober 2008

REDACTIE: Veerle Moens en Koen De Vlieger-De Wilde, met medewerking van Lieven Baert, Walter Boeykens, Jordi Bruggeman, Joke Bungeneers, Kris Naudts, Joost Reyniers, Natasja Reynolds, Elise Simoens, Jos Winckelmans en met steun van de personeelsleden van het Kasteel d'Ursel.

VORMGEVING: Annemie Druyts

DRUK: Albatros Printing, Boechout

OPLAGE: 6750 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

Beste lezer,

In mei en juni was het kasteel d'Ursel helemaal in de ban van de bedverhalen. Het was een drukke periode, waarin meer dan vijfduizend mensen de weg vonden naar Hingene. Met een tentoonstelling, theaternachten, voorleesvoormiddagen en nocturnes bood 'Bedverhalen in het kasteel' dan ook voor elk wat wils.

De figurentheatertentoonstelling bevestigde wat we al langer weten: een kasteel zonder meubels is helemaal geen drama. Dankzij de (al dan niet Chinese) interieurdecoratie zijn de kamers een geknipt decor voor de meest uiteenlopende tentoonstellingen. En we weten ook al langer dat zo'n mooie tentoonstelling naast individuele bezoekers ook heel wat groepen kan lokken, zeker als we afsluiten met een glas cava of Jip en Janneke Bubbelsap.

Maar de bedverhalen brachten niet alleen bevestiging, ze zorgden ook voor enkele primeurs. Hoewel de eerste verdieping al sinds september vorig jaar gerestaureerd is, werd ze nu voor de eerste keer gebruikt voor een groot evenement. In de voormalige slaapkamers moest het verhaal van de restauratie tijdelijk wijken voor een reeks figurentheatervoorstellingen. Tot ons plezier hebben we kunnen vaststellen dat zo'n circuit – opgebouwd uit korte optredens – werkt: de alkoven vormden een natuurlijk podium, de kamers waren nét groot genoeg, er ontstonden geen files op het parcours, de geluidshinder was beperkt en de bezoekers apprecieerden de afwisseling.

Het slaapkamercircuit werkt bovendien inspirerend: op 12 oktober organiseren we samen met Amarant een 'feestelijke ontmoeting met de 18de eeuw', waarbij er ook een rondgang langs de kamers en hun bewoners op het programma staat. Dit is trouwens niet de enige rechtstreekse uitloper van de bedverhalen. Theater De Spiegel – een van de bruikleengevers voor de tentoonstelling – boekte de centrale salon op de eerste verdieping voor een voorstellingreeks rond het verhaal 'Twee oude vrouwtjes' van schrijver Toon Tellegen.

Een tweede primeur waren de voorleesvoormiddagen in ons reuzengroot hemelbed. Elke zondag lazen jeugdboekenauteurs er voor uit eigen werk, omringd door kinderen en – in een tweede kring buiten het bed – (groot)ouders en fotoestellen. Het was de eerste keer dat we een apart programma voor kinderen aanboden. Afgaande op de snelheid waarmee de kaartjes de deur uit vlogen, viel dat aanbod duidelijk in de smaak.

Tot slot illustreert 'Bedverhalen in het kasteel' ook een belangrijke tendens in het nieuwe leven van het kasteel. Vanaf nu zullen we elk jaar één groot project of evenement op poten zetten: iets waarvoor we de grote middelen inzetten en alle kamers ondersteboven keren, zodat je het kasteel op alweer een andere manier kan beleven. Wat we voor volgend jaar in petto hebben blijft voorlopig nog even geheim, maar we kunnen al wel verklappen dat het pas in november en december 2009 te gebeuren staat.

Ondertussen schakelen we over op het vaste ritme van het kasteelleven, met groepsbezoeken, concerten en verhuur. Zoals je verderop kan lezen breiden we die werking dit najaar verder uit met lezingen en een cursus 17de- en 18de-eeuwse gezelschapsdansen. En voor de meest ingrijpende uitbreiding moet je op pagina 14 zijn: daar zie je dat onze zalen vanaf nu ook verhuurd worden voor bijvoorbeeld diners en recepties. Zo kunnen we het kasteel nog beter gebruiken voor een van de bedoelingen waarmee het door de hertogen d'Ursel gebouwd werd: gasten ontvangen in een aangename en stijlvolle omgeving.

Ludo Helsen
Gedeputeerde voor cultuur
lhelsen@provant.be

Koen De Vlieger-De Wilde
Beheerder Kasteel d'Ursel
koen.devlieger@admin.provant.be

Doe het gratis magazine cadeau!

Zou je ons gratis magazine graag thuis ontvangen? Bezorg ons de juiste adresgegevens. Je vindt alle nummers van het magazine ook terug op onze website www.kasteeldursel.be.

Kasteel d'Ursel trakteert

Maandelijks trakteren we de abonnees van dit magazine op gratis kaarten voor evenementen in het kasteel én daarbuiten. Wie met onze groeten van gratis cultuur en ontspanning wil genieten kan zijn of haar e-mailadres opgeven.

Kasteel d'Ursel engageert

Wil je als vrijwilliger helpen in het kasteel? Dat kan! Onze vrijwilligers krijgen een forfaitaire kostenvergoeding en worden verzekerd.
T 03 820 60 11 of kasteeldursel@admin.provant.be

Week van de Smaak

In het kader van de derde 'Week van de Smaak' nodigen we je uit in het kasteel voor twee lezingen over wijngeschiedenis. Na elke lezing kan je de theorie in de praktijk brengen met een degustatie van een mooi assortiment Franse of mousserende wijnen.

Vrijdag 14 november 2008 - Stijn Van de Perre

Neuzen in de kelder. Adellijke wijncultuur en -consumptie in België in de 19de eeuw.

Hoeveel wijn werd er in België geconsumeerd? Kwam die exclusief uit Frankrijk? Wie kon zich wijn veroorloven? Waar kochten zij hun voorraden in? Vanuit enkele gevalstudies vertrekt historicus Stijn Van de Perre op verkenning door het 19de-eeuwse wijnlandschap.

Vrijdag 21 november 2008 - Stefaan Van Laere

Vaak gekopieerd, nooit geëvenaard. De geschiedenis van de champagne.

'Grote liefdeshistories beginnen met champagne.' (Honoré de Balzac)

De bubbels uit de Marnevallei inspireerden niet alleen de groten der aarde: champagne blijft voor vele mensen de feestdrank bij uitstek. Het is ook een drank met een boeiende geschiedenis, met monniken die de basis legden van het productieproces, eeuwenoude champagnehuizen, maar ook wijnluis en wereldoorlogen. Tijdens deze lezing neemt auteur Stefaan Van Laere je mee in de wonderde wereld van de champagne.

Praktisch

12 euro per persoon. Het aantal plaatsen is beperkt: snel reserveren is dus de boodschap!

Week van
de Smaak
Vlaanderen

Muziek in het kasteel

De agenda van klarinettist Walter Boeykens ziet er net iets gevulder uit dan die van de gemiddelde zeventiger. Zo staat hem van 10 tot 17 augustus de inmiddels dertiende editie van het Bornemfestival te wachten. Musicologe Elise Simoens kreeg hem toch te pakken voor een gesprek.

Muziek is als stromend water

Vlakbij de Notelaardreef in Hingene kan je sinds vorig jaar een wandelingetje maken in de Walter Boeykens Promenade. 'Ik ben wellicht een van de weinige levenden naar wie al een straat werd genoemd', grapt Boeykens. De wereldvermaarde klarinettist werd begin dit jaar zeventig. 'Ik bruis nog van energie.'

Hij heeft met de allergrootsten der aarde samengewerkt. Als jong klarinettist zette hij zich in voor de nieuwe muziekscène en creëerde hij tal van composities. Hij speelde kamermuziek met het Amadeus Quartet, het Melos Quartet en niemand minder dan Lorin Maazel inviteerde hem als leraar en solist op het Red Sea International Music Festival. Hij reisde de wereld rond zowel om te concerteren als om les te geven. Zijn discografie is ronduit indrukwekkend.

Boeykens is geboren en getogen in Bornem en woont er nog steeds. 'Mijn vader was amateurviolinist. Dat was voor een dorp als Bornem vrij ongewoon. Hij speelde met het gemak en de spontaneïteit van een zigeunermuzikant. Toen hij op een bepaald moment wat vioolles wilde geven, moest hij zelfs in alle gauwte nog noten leren lezen. Weet je dat er tot voor kort nog twee violinisten in de Filharmonie speelden die ooit les volgden bij mijn vader?' Geen wonder dus dat Walter Boeykens als jonge knaap aanvankelijk ook eerst een viool toegestopt kreeg. 'Maar ik had een bijzonder saaie en droge leraar. Hij leerde me zo'n onnatuurlijke houding aan dat ik soms het gevoel had dat ik erdoor verlamd zou geraken. Ik geef toe dat ik toen heel vaak in plaats van viool, voetbal ben gaan spelen.'

Wat een geluk dus dat de plaatselijke harmonie 'Nut en vermaak' net op zoek was naar nieuwe klarinetten. 'Ik was blij dat ik niet meer moederziel alleen moest musiceren. En we speelden er zelfs preludes en fuga's van Bach!' Boeykens schoot als een pijl de lucht in. Eerst was hij de beste van het dorp, vervol-

gens van de provincie en in een recordtempo vond hij de weg naar het conservatorium van Brussel.

'Dat was een beetje een bizarre situatie. Ik had nooit een woord Frans moeten spreken en plots kreeg ik enkel nog les in het Frans. Toen ik veel later les ging geven aan het Antwerpse conservatorium heb ik door dat 'Franse' diploma zelfs bijna een taaltest moeten afleggen. Ik wil me door deze uitspraak absoluut niet mengen in de huidige Belgische taaltwisten. Muziek overstijgt gelukkig de grenzen. Het allerbelangrijkste voor een musicus is niet de taal of de nationaliteit, maar het niveau en het muziek maken zelf.'

Boeykens was nog maar 16,5 jaar toen hij alle mogelijke en nodige diploma's van het conservatorium op zak had. In het onderwijs kon hij niet aan de slag wegens te jong. Tot zijn eenentwintigste heeft hij dan maar allerlei 'jobkes' (tot en met pianist 'in een bar, met blauwe lichtjes en veel whisky') aangenomen. Voor zijn legerdienst kon hij gelukkig terecht in een van de ensembles van het leger. Vervolgens ging hij aan de slag bij de Filharmonie in Antwerpen.

'Mijn grote doorbraak kwam er toen ik solist werd in het voormalige orkest van de NIR. Dat was toen het meest prestigieuze orkest van het land. Mijn stoel was dus de meest begeerde klarinetstoel van het land. Ik heb in dat orkest fantastische tijden beleefd. Op een bepaald moment moesten we *Domaines* spelen, een nieuw werk met een indrukwekkende klarinetpartij van de Franse componist Pierre Boulez. Welgeteld negen dagen kreeg ik om alles in te studeren.'

Die Pierre Boulez werd uiteindelijk een spilfiguur voor Boeykens' verdere carrière. Als musicus door Boulez geapprecieerd worden, is dan ook niet niks. Boulez is een bijna obsessieel perfectionist die van zijn muzikanten feilloze precisie verwacht. 'Hij nodigde me uit om ook elders de klarinetpartij van

Dertiende Bornemfestival
Groot Ensemble Walter Boeykens

Zondag 10 augustus 2008 - 20 uur
16 / 14 euro

Maandag 11 augustus 2008 - 20 uur
16 / 14 euro

In het kader van het Bornemfestival treedt het Ensemble Walter Boeykens ook op in het paviljoen De Notelaer (14 augustus, met optreden van Ishtar), de kerk van Mariekerke (15 augustus) en de abdij van Bornem (17 augustus). Wie een abonnement neemt op drie of meer voorstellingen uit het programma krijgt tot twintig procent korting.

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

Domaines te spelen. Zo belandde ik op de allergrootste nieuwe muziekfestivals. Ik ging zelfs logeren bij Boulez. Het interieur van zijn woning was spierwit. Enkel de asbakken en de aperitiefglazen waren gekleurd. Zijn drang naar perfectie, fijnzinnigheid en zijn respectvolle omgang met anderen hebben een onuitwisbare indruk op mij gemaakt. Die man was altijd aan het werk. Ik heb hem nooit langer dan drie uur in zijn slaapkamer weten verdwijnen.'

Boeykens speelde ook in het Belgische Ensemble Musique Nouvelle van Pierre Bartholomé en kreeg dus al gauw de stempel van 'nieuwe muziek klarinetist'. Maar al gauw kreeg hij de kans om het klarinetconcerto van Mozart te spelen in het Paleis voor Schone Kunsten. Iedereen was het er meteen over eens dat hij ook opgewassen was tegen het 'grote' repertoire. En zo volgden jaren van concertreizen tot in de verste uithoeken van de wereld. Boeykens werd ook constant geïnviteerd om les te geven. Zijn hoofdschool bleef Antwerpen, maar hij belandde eveneens in Turijn, Utrecht, Rotterdam, Manchester en Japan.

'Graag vertelde ik aan mijn studenten dat muziek als stromend water is. Geen vijver, maar een rivier dus. Muziek moet spontaan zijn. Melodieën moeten vloeien. Als dat niet hielp, raadde ik mijn studenten aan zich in te beelden dat ze op een boot zaten. Geen nerveuze speedboot, maar een zeilboot!' Spontaan musiceren is en blijft een van Boeykens' handelsmerken. 'Ik denk dat ik het van mijn vader geërfd heb.' Geen wonder dus dat Boeykens zelf een vurig bewonderaar van jazzklarinetist Benny Goodman is. 'Ik moest mijn studenten ook voldoende waarschuwen voor de hardheid van het muzikleven waarin ze terecht zouden komen. Jaloezie en bekrompenheid zijn er alomtegenwoordig. In België is men daar trouwens heel sterk in. Ikzelf heb gelukkig veel kunnen reizen en heb daardoor geleerd alles zoveel mogelijk in een ruimere context te plaatsen en me niet druk te maken om futiliteiten.'

'Momenteel speel ik het liefst van al werk van de grote klassieke componisten. Ik voel me meer dan ooit bekwaam om door te dringen tot dat repertoire. Nieuwe muziek studeren, daar moet je heel veel tijd, moed en energie voor hebben. Het is dankzij die muziek dat ik verplicht werd mijn techniek te perfectioneren. Ik laat dat nu over aan de jonge garde.'

© Jos Winckelmans

Toch is er tijdens het festival in Bornem ook plaats voor nieuwe muziek. Zo dirigeert Boeykens zelf werk van John Mc Cabe. 'Dirigeren is iets wat ik momenteel heel graag doe en het liefst van al nog meer zou willen doen. Mijn vingers en ademhaling zijn nog tip top in orde, maar klarinet spelen is natuurlijk niet iets dat je tot je honderdste doet. Dirigeren is een meer dan waardig alternatief. Ik voel dat ik met mijn jarenlange ervaring echt wel iets te vertellen heb aan muzikanten. Binnenkort trek ik naar Nederland om er over nieuwe projecten te praten. Ik mag er niet aan denken dat ik zou moeten stoppen.' (E.S.)

Evenement

Van 14 oktober tot 9 december begeleidt choreograaf Lieven Baert een cursus 17de- en 18de- eeuwse gezelschapsdans in de grote inkomhal van het kasteel. Strek alvast je 'elastieken' benen voor dit interview.

Dansen met stijl

Welke opleiding heb je gevolgd?

Lieven: 'Ik was al op jonge leeftijd gepassioneerd door alles wat het theater te bieden had. Als kind danste, acteerde of regisseerde ik en imiteerde alles wat me via televisie of theater inspireerde. Ik volgde theaterklassen, hield me bezig met mode, acteerde in heel veel stukken, maar een officiële opleiding kreeg ik niet. Die bestond en bestaat nog steeds niet voor het vak dat ik beheers. Ik ben een echte autodidact.'

Hoe raakte je geïnteresseerd in historische dans?

Lieven: 'Ik herinner me nog goed het moment waarop ik ontdekte dat er bronnen en manuscripten bestonden die op een vrij precieze manier konden uitleggen hoe mensen in de 16de eeuw dansten. Een affiche met een beeld van een dansende hoveling en aankondiging voor historische 16de-eeuwse dansklassen in d'Oude Kapel in Gent gaf de doorslag. Op dat moment wist ik dat dit was wat ik zocht. Sowieso was ik in geschiedenis geïnteresseerd - ik zat in mijn eerste kandidatuur geschiedenis - en de relatie met dans was een grote uitdaging. Na die cursus ben ik beginnen werken in d'Oude Kapel en had ik genoeg tijd om verder te studeren in Italië en de USA bij twee bijzonder goede leraars. Later ben ik me verder blijven verdiepen in historische dans. Ondertussen heb ik er 25 jaar ervaring mee.'

Was dans in de 17de en 18de eeuw puur amusement?

Lieven: 'Dans had in de vorige eeuwen altijd een theateraspect. De vorm op zich dicteerde een zekere beheersing, techniek, concentratie en vooral elegantie waardoor de uitvoerder indruk kon maken op de partner of op het publiek in de balzaal. Een dans was nooit 'gratis' amusement. Er was altijd de verantwoordelijkheid om de dans technisch correct uit te voeren en zo de dansvorm niet te verstoren. In die

tijd was er ook sociale controle van de omstanders, familie en gouvernantes, die het gedrag van de dansers evalueerden tijdens een dansfeest. Dansen en goede manieren gingen hand in hand.'

Hoe reconstrueer je historische dansen?

Lieven: 'Jammer genoeg bestaan er geen filmpjes uit vorige tijden. We beschikken, vanaf 1450, over manuscripten, boeken en persoonlijke nota's van dansmeesters die ons een gefragmenteerd beeld geven van de hofdans. Dans werd genoteerd om hem niet te vergeten, of om een mooi dansmanuscript te maken als geschenk voor een broodheer of potentiële mecenas. Gedrukte dansboeken werden te koop aangeboden en waren dus een bron van inkomsten voor sommige dansmeesters'.

'In het begin van de 18de eeuw werden in Parijs, voor elk nieuw balseizoen, de nieuwste dansen gepubliceerd. Op die manier konden de dansfanaten het nieuwe materiaal instuderen en hun beste beentje voorzetten tijdens het balseizoen. In de 19de eeuw waren dansboekjes zo populair dat het een mensenleven vraagt om ze allemaal te lezen en te doorgronden. De 19de eeuwse burgerij had geen tijd om op regelmatige tijdstippen danslessen te volgen. Een boekje kopen was de gemakkelijke manier om enige kennis te verwerven over de danskunst'.

Je bent de oprichter van het Instituut voor Historische Danspraktijk? Wat doe je daar?

Lieven: 'Ik ben artistiek directeur, choreograaf en verantwoordelijk voor de artistieke uitstraling van het instituut. Ik besteedt veel tijd aan de reconstructie van de dansen en hun historische uitvoering. Daarnaast ontwerp en maak ik historische kostuums. Het IHDP beschikt over een uitgebreide dansbibliotheek maar ook over zeer gespecialiseerde boeken over historische kostuums.'

Praktisch

De lessen gaan door in de grote inkomhal van het kasteel op dinsdag 14, 21 en 28 oktober, 11, 18 en 25 november, 2 en 9 december, telkens van 20 tot 21.30 uur.

Het optreden gaat door op donderdag 11 december om 20 uur.

Prijs: 70 euro per persoon (max. 24 deelnemers).

Info en inschrijving: 03 820 60 11
kasteeldursel@admin.provant.be.

Welke rol speelt de locatie waar gedanst wordt?

Lieven: 'Wij hebben het voorrecht om in de mooiste ruimtes en kastelen van Europa te dansen: Wawelburcht in Polen, Charlottenburg in Berlijn, El Escorial in Madrid, het Gravensteen en de Opera in Gent, originele baroktheaters in Stockholm en Praag. ... Ook het kasteel van Hingene is het ideale decor voor een cursus dans met een bijzonder historisch karakter. Wanneer er geen stijlbreuk is tussen architectuur, kostuums en dansvorm, muziek en retoriek dan ontstaat er een magisch moment, zowel voor de uitvoerder als voor het publiek.'

Was de familie d'Ursel geïnteresseerd in dans?

Lieven: 'Zijn er betalingen aan dansmeesters gebeurd? Of zijn er balboekjes of aankondigingen van een bal in het kasteel teruggevonden? Op basis van de antwoorden op dat soort vragen merken we of er interesse voor dans bestond bij de familie. Zonder onderzoek kan ik daar moeilijk op antwoorden. Maar gezien de maatschappelijke positie veronderstel ik wel dat dans een rol speelde in het openbare leven van de familie d'Ursel.'

Hoe werd er in de 17de en 18de eeuw gedanst?

Lieven: 'De 17de en de 18de eeuw was de tijd van de 'belle danse'. Deze Franse academische dansvorm kende zijn hoogtepunt ten tijde van Lodewijk XIV. Sommige hovelingen bereikten een nooit gezien technisch niveau. Maar zeker niet iedereen had het talent om de moeilijke 'menuetten', 'courantes', 'allemandes' of 'gigues' feilloos uit te voeren. Naast het repertoire van de 'belle danse' kende daarom ook de 'contredanse' of 'countrydance' veel bijval. Kenmerkend voor deze dansvorm – die vanuit Engeland overwaaid naar het continent – waren

de relatief eenvoudige danspassen en de rijkdom aan figuren. In het midden van de 18de eeuw was hij de populairste dansvorm op de Europese bals. Het dansplezier stond hier centraal, zonder echter te breken met de etiquette die in de balzaal strikt werd nageleefd.'

Wordt er tijdens de cursus per paar of in groep gedanst?

Lieven: 'De *danses à deux* zijn technisch veel moeilijker om uit voeren en vragen ook een zekere coördinatie tussen danspassen en armen. De gezelschapsdansen vragen enkel een inzicht in de dansfiguur en een zekere elegantie bij het uitvoeren ervan. In de cursus in het kasteel leren we enkele Engelse, Franse en Vlaamse gezelschapsdansen. Alle *contredanses* zullen met de originele danspassen aangeleerd worden. Elke dansklas begint met een opwarming en aanleren van de danspassen en eindigt met het aanleren van twee of drie gezelschapsdansen. Op het einde van de cursusreeks brengen de cursisten – samen met enkele ervaren dansers – een optreden. Voor deze gelegenheid worden ook de gepaste kostuums uit de kast gehaald.'

Heb je ervaring nodig?

Lieven: 'De dansen die we aanleren in deze cursus zijn niet moeilijk. We hebben een zeker dansvocabularium te leren, maar het plezier van samen te dansen en het genieten is zeker prioritair. De dansen vragen concentratie, inzicht en discipline. Maar eens men de dansfiguren beheerst, is de vrijheid groter tijdens het dansen. Ervaring is dus niet nodig.'

Waar ben je nu mee bezig en wat zijn jouw toekomstplannen?

Lieven: 'Momenteel doceer ik historische dans aan de Universiteit van Madrid. Volgende projecten zijn dansconcerten in Wroclaw, München en Bologna en zomercursussen in Urbino, Oberwesel en Gent. Voor september bereiden we een nieuwe voorstelling voor die in première gaat in Bergen en later naar Oostenrijk zal reizen. Tegelijk repeteren we voor ons 'gemaskerd bal' dat doorgaat in de prachtige balzaal van de Opera van Gent op 14 februari 2009. Daarna begin ik aan de voorbereidingen van een dansvoorstelling in Landshut in Duitsland, waar in de zomer van 2009 het grootste middeleeuwse feest van Europa wordt georganiseerd. Tussen al deze activiteiten door kom ik naar het kasteel om een hopelijk enthousiast publiek in te wijden in de nobele danskunst.' (V.M.)

In een vorig magazine werd de slibuiming van de kasteelvijver belicht. Jordi Bruggeman en Natasja Reyns onderzochten het porselein dat daarbij boven water kwam.

Scherven brengen geluk

Porselein was (en is) een luxeproduct. Het is dus logisch dat de familie d'Ursel er een aanzienlijke hoeveelheid van bezat. Tijdens de slibuiming van de vijver kwam er inderdaad porselein aan het licht. Door de studie van dit materiaal kunnen we proberen ons een beeld te vormen van het spectrum aan porselein dat de familie bezat, van de datering en van het gebruik. Daarnaast kunnen we nagaan of er misschien een relatie bestaat met de functie van de verschillende ruimtes in het kasteel.

Porselein is aardewerk dat op zo'n hoge temperatuur gebakken is dat de klei 'verglaast'. Het is bijgevolg een zeer hard, niet poreus materiaal. De scherven zijn vaak flinterdun en zelfs doorschijnend. In de 8ste eeuw slaagde men er in China voor het eerst in 'porselein' te produceren. De Portugezen waren de eerste Europeanen die zich, vanaf het einde van de 15de eeuw, toededen op de winstgevende handel met China. De term 'kraakporselein', een verbastering van het woord 'caraque', verwijst naar de typische schepen van de Portugese handelsvloot. De belangrijkste handelsproducten waren thee, peper en zijde. Porselein maakte slechts een bescheiden deel uit van deze handel en diende veeleer als bulk- of stabiliseringsmateriaal in het ruim van het schip. Antwerpen was een belangrijke stapelplaats voor de handel met het Oosten. Naast China maakte ook Japan reeds gedurende een lange periode porselein. Hiervan bereikte slechts een beperkte hoeveelheid Europa. Vooral in de tweede helft van de 19de eeuw nam het belang van het Japans porselein in Europa toe.

Het duurde nog tot het einde van de 17de eeuw vooraleer men in Europa zelf in staat was porselein te vervaardigen. De productietechniek van porselein werd in China angstvallig geheim gehouden en ook de nodige grondstoffen waren hier niet onmiddellijk voorradig. In Frankrijk slaagde men er circa 1700 in om 'zacht porselein' te maken, dat minder hard is dan het 'gewone' of 'echte' porselein. In de 18de eeuw raakte de kennis die nodig was om porselein te produceren langzaam maar

zeker verspreid in Europa. Op het einde van de 18de eeuw kon het Aziatische porselein niet meer concurreren met het Europese, wat zorgde voor een terugval van het aandeel aan Aziatisch materiaal in contexten uit de late 18de en 19de eeuw. In China ging de productie van goedkoop exportporselein verder, maar deze soort wordt in onze streken nauwelijks aangetroffen.

Bij de verwerking van het materiaal uit de vijver konden we in het porselein een aantal categorieën herkennen. Zo zijn er de luxeproducten, waarmee de hertog zijn rijkdom kon tonen. Deze categorie kan nog eens opgesplitst worden in twee aparte groepen: enerzijds de siervoorwerpen zoals vaasjes, en anderzijds het tafelgerei dat bijvoorbeeld borden, koppen, kommen, eierdopjes en schoteltjes omvat. Daarnaast vindt men voorwerpen met betrekking tot hygiëne en geneeskunde. Een aparte categorie zijn de miniatuurvoorwerpen zoals een fragment van een kleine theepot. Oorspronkelijk was deze theepot beschilderd, maar door zijn verblijf in de vijver is de kleur sterk vervaagd.

Opvallend aan het gevonden materiaal is dat de voorwerpen, hoewel gebroken, vaak bestaan uit relatief grote scherven. De reden hiervoor is waarschijnlijk dat de kapotte stukken vrij snel in de vijver werden gegooid en er bleven liggen. Een deel van het materiaal is helaas echter zo fragmentarisch bewaard gebleven dat het moeilijk is onder te brengen binnen één van bovengenoemde categorieën.

In de groep van het Aziatische porselein komen uitsluitend siervoorwerpen en tafelgerei voor. Bij het Europese porselein zien we een grotere diversiteit. Hoewel het aandeel tafelgerei en siervoorwerpen zeer groot blijft, herkennen we ook voorwerpen in verband met hygiëne en geneeskunde.

Het vroegste porselein uit de kasteelvijver is van Chinese makelij en kan geplaatst worden in de Wan-Li periode, meer bepaald het eerste kwart van de 17de eeuw. Het

meeste stamt uit de Kangxi-periode (vanaf 1680 tot 1720) en uit de Qianlong-periode (1730-1780), op enkele uitzonderingen uit de 19de eeuw na. Ook een exemplaar uit Japan dateert uit de 18de eeuw. Hierna kunnen we duidelijk een verschuiving zien naar het Europese en Japanse porselein uit de 19de en het begin van de 20ste eeuw. Wellicht kwam het latere 20ste-eeuwse materiaal dat kapot ging voornamelijk terecht bij het huisvuil dat vanaf dan systematisch opgehaald werd. De kans is bovendien groot dat veel stukken nog in familiebezit zijn of verkocht werden.

Het toewijzen van de vondsten aan het huishouden van een bepaalde graaf of hertog is gewaagd, omdat porselein verschillende generaties meeinging en pas veel later dan de aankoop in de vijver terecht kwam. Het werd immers beschouwd als kwaliteitsaardewerk en werd met zorg omringd. We moeten ons ook de vraag stellen of het porselein is aangekocht op het ogenblik dat het 'het neusje van de zalm' was, dan wel als 'antiquiteit' door een latere hertog. Maar gezien de stukken over het algemeen eerder tot gebruiksgoed behoren en geen collectioneursitems zijn, lijkt het zeer plausibel dat het 17de-eeuwse materiaal inderdaad in de 17de eeuw is aangekocht en het 18de-eeuwse in de 18de eeuw. Als we het materiaal bekijken, stellen we vast dat het vroegste porselein dateert uit de periode van Conrad

Schetz (d'Ursel), 1608-1632. Het materiaal uit het laatste kwart van de 17de eeuw komt overeen met de periode van graaf François d'Ursel en het 18de-eeuwse Aziatisch porselein met die van de hertogen Conrad-Albert en Charles d'Ursel.

Bij het Europees porselein is een dergelijke correlatie niet mogelijk, vermits het materiaal meestal slechts een brede datering toelaat. Enkel de recipiënten die een stempel dragen kunnen vrij nauwkeurig gedateerd worden. Bij het 20ste-eeuwse materiaal zijn een aantal voorwerpen duidelijk te relateren aan één welbepaalde periode, meer bepaald aan het verblijf van Duitse soldaten tijdens de Tweede Wereldoorlog: twee koppen dragen een stempel van de 'SS'.

In de zones langs de rechtervleugel is een grotere hoeveelheid porselein aangetroffen, wat in verband gebracht kan worden met de salons die hier gelegen zijn. Het materiaal dat gevonden werd aan het balkon kan wellicht in verband gebracht worden met de ligging van de eetzaal. Opvallend is het feit dat er bij de stortkokers van de toiletten, die op kelderniveau uitmondten in de vijver, weinig tot geen porselein werd aangetroffen. Het enige porselein dat hier aangetroffen werd omvatte tafelgerei, hoewel we eerder toiletgerei zouden verwachten (J.B. en N.R.).

Onlangs verscheen de wandelgids 'Steengoed', met daarin 40 verrassende erfgoedwandelingen door Vlaanderen. Als smaakmaker krijg je hier alvast de wandeling in Bornem cadeau.

Op stap langs monumenten

Verdiensten van Pedro Coloma

We starten in het centrum op het **Kardinaal Cardijnplein**. De oorsprong van de parochiekerk met de vreemde naam *Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Leodegarius* ligt in de 12de eeuw. De romaanse kerk werd in 1828 vrijwel volledig afgebroken, maar de waardevolle romaanse koorcrypte, die al in 1252 werd vermeld als bedevaartplaats, bleef bewaard. In een nis bevindt zich de marmeren grafombe van Pedro Coloma, heer van Bornem, die in 1621 overleed. Coloma is een belangrijk figuur in de geschiedenis van Bornem. Hij kocht het Land van Bornem in 1586 en nam heel wat initiatieven om de Scheldegemeente vooruit te helpen. Hij stichtte onder meer de abdij. Een hedendaags bronzen beeld van hem prijkt op het pleintje voor de ingang van de Sint-Bernardusabdij (zie verder).

We blijven nog even op het Cardijnplein. 't *Land van Bornem* is een classicistisch pand uit 1781. De rondboogpoort met zandstenen omlijsting geeft toegang tot het voormalige wagenhuis. Binnenin tonen 19de-eeuwse muurschilderingen tafereelen uit het Bornem van die tijd. Daarnaast, op het nummer 8, staat het al even fraaie *gildenhuis* dat de paters van de Sint-Bernardusabdij in 1853 oprichtten als *congregatiehuis voor de Bornemse mannelijke jeugd*. Vooraleer we het Cardijnplein verlaten via de *Boomstraat*, houden we halt bij *Het Landhuis*. Dit in zandsteen opgetrokken voormalige gemeentehuis huisvest de dienst toerisme en het gemeentelijk archief. Ertegenover vinden we het *Lux Huis* in nieuwe zakelijkheid, een bouwstijl uit het interbellum. De naam 'Lux' verwijst naar het bier Lux Pils.

Bemerk in de *Boomstraat* de kanonbal in de gevel van het huis nr. 57, een herinnering aan het heldhaftige verzet van de boeren tijdens de Boerenkrijg in 1798. De *Boomstraat* gaat over in de *Sint-Amandsesteenweg*. Ter hoogte van de **Kruisberg** staat op een lichte verhoging een eclectische kapel met neoromaanse inslag. De kapel werd in 1875 gebouwd rond een arduinen kruis uit 1602 met een stenen Christusfiguur.

Godsdienstvervolging

We volgen verder de *Sint-Amandsesteenweg* en nemen net voorbij de verkeerslichten het wandelpadje langs de muur van het kerkhof. Zo komen we in de *Kloosterstraat*. We gaan links tot bij de ingang van de *Sint-Bernardusabdij*. De eerste steen werd gelegd in 1603. Engelse dominicanen die de godsdienstvervolgingen in eigen land waren ontvlucht, vestigden zich in 1658 in de abdij. Wat we vandaag zien, is het resultaat van een bouwcampagne die tussen 1769 en 1773 leidde tot een nieuw klooster, gebouwd rond een vierkante binnenplaats. In 1840 werd op de plaats van de oude kerk gestart met de bouw van een nieuwe, neoclassicistische kerk.

We keren op onze stappen terug en volgen de *Kloosterstraat* in de andere richting. Even verderop ligt aan de rechterkant het *kasteel Dulf* en *motte den Dulf*. Die namen verwijzen vermoedelijk naar de familie Van der Delft, die in de 14de eeuw eigenaar was van het domein. Van de motte, die vroeger deel uitmaakte van het verdedigings-systeem van Bornem, rest enkel nog de begroeide heuvel. Het kasteel Dulf, oorspronkelijk het neerhof van de motte, deed vanaf de 17de eeuw dienst als herenwoning en werd verwoest tijdens de Boerenkrijg. De huidige classicistische woning dateert van 1802.

In de *Kloosterstraat* nemen we links de *Achterweidestraat*, gaan we even links in de *Kasteelstraat* en dan meteen rechts de *Rijkenhoek*. De kleine, beschilderde *Onze-Lieve-Vrouw van Fatimakapel* werd gebouwd op grond geschonken door graaf de Marnix de Sainte-Aldegonde. Vóór de kapel gaan we naar rechts, links via een stukje *Temsesteenweg* en slaan onmiddellijk rechts de *Vitsdam* in. We steken de spoorlijn en de gewestweg N16 over en maken ons klaar voor een flinke tocht door de polders en meersen op de rechteroever van de Schelde. We volgen de *Vitsdam* tot vlakbij de *Scheldedijk* en nemen het weggetje dat ons tot boven op de dijk brengt.

Steengoed. 40 verrassende erfgoedwandelingen door Vlaanderen is een uitgave van Davidsfonds/Leuven en Erfgoed Vlaanderen.

Het boek is verkrijgbaar in de boekhandel of kan besteld worden bij Erfgoed Vlaanderen. Wie lid wordt van Erfgoed Vlaanderen, krijgt meteen een gratis exemplaar.

Meer info: 03 212 29 70
www.erfgoed-vlaanderen.be

In het decor van 'Stille Waters'

Het schitterende paviljoen *De Notelaer* werd tussen 1791 en 1794 gebouwd in opdracht van hertog Wolfgang-Guillaume d'Ursel en zijn echtgenote prinses Flore d'Arenberg. Het ontwerp kwam van de Franse hofarchitect de Wailly. Voor de bouw werd afbraakmateriaal gebruikt van het oude Hof van Hoboken, een residentie van de familie d'Ursel. De elegante rondbooggalerij met vijf bogen rust op arduinen Toscaanse zuilen. In de bogen vinden we halfverheven beeldhouwwerk met een mythologische voorstelling van de Schelde en haar bijrivieren: de Leie, de Rupel, de Durme en de Dender. De Notelaer huisvest het Toeristisch Recreatief Onthaalcentrum van de Schelde.

Notelaars worden eiken

We lopen nog even verder langs de **Scheldedijk** tot bij de *Dijkgravin*, een beeld uit kunststof. We nemen rechts de kaarsrechte **Notelaarsdreef**, die haar naam dankt aan de notelaars die vroeger typisch waren voor de Scheldedijken. De notelaars maakten later plaats voor eiken. De dreef voert ons door bosrijke polders tot aan de **Louis Segersstraat-Louis De Baerdemaekerstraat** in de deelgemeente Hingene. We steken de straat over en komen via een bruggetje in het uitgestrekte park van het *kasteel d'Ursel*. We stappen tot bij de vijver en de achterkant van het kasteel, dat eigendom is van de provincie Antwerpen. Het kasteel d'Ursel is een uniek voorbeeld van een 18de-eeuwse adellijke zomerresidentie. Het verwierf pas in de tweede helft van de 18de eeuw zijn huidig neoclassicistisch uitzicht.

Vanaf de 18de eeuw werd het de residentie van de familie d'Ursel. De voorbije jaren werd volop aan de restauratie gewerkt.

Rentmeester luidt noodklok

We verlaten het domein via de hoofdingang met ijzeren poort en komen in de **W. d'Urselstraat**. Het nr. 8 in de d'Urselstraat is een dubbelhuis uit 1912 met onder het pseudo-mansardedak, een centraal dakvenster en vier oeils-de-boeuf. Ernaast staat een voormalig industrieel complex, dat bestond uit een mandenvlechterij, wasserij en brouwerij en momenteel gerenoveerd wordt.

Aan de kerk nemen we rechts de **Edmond Vleminckxstraat**. Het nr. 15 is de zogenaamde *rentmeesterswoning*, een pand in Lodewijk XVI-stijl uit het begin van de 19de eeuw, gebouwd door de rentmeester van het kasteel en griffier van de Algemene Dijkage. Het klokkentorentje verwijst naar de Algemene Dijkage en het gebruik om bij ontij de noodklok te luiden. Het al even fraaie herenhuis eraast was vermoedelijk tot de Franse Revolutie een pastorij. Hingene heeft echter niet alleen bourgeoiswoningen. Dit dorp ademt een landelijke sfeer, met weelderig groen en lage, typische dorpswoningen uit het einde van de 19de en begin 20ste eeuw. De oude gemeenteschool met de aanpalende onderwijzerswoning vervolledigt dit plaatje.

We draaien links de **Segersstraat** in en volgen die tot het einde, nemen rechtdoor het wandelpadje en gaan vervolgens rechts de **Hingenesteenweg** op. We nemen rechts het kasseibaantje dat ons voorbij de Sint-Rochuskapel voert, steken opnieuw de gewestweg over en komen zo terug in Bornem. Rechts op de **Hingenesteenweg** staat het zogenaamde *Kasteel Hemelhof* dat sinds 1961 dienst doet als gemeentehuis. We steken de spoorlijn over en houden halt bij de imposante *eclectische villa*, die rond 1888 werd gebouwd als notariswoning. Via de Stationsstraat keren we terug naar ons vertrekpunt op het Cardijnplein (K.N.).

Groen

Net als vele andere parken, is ook het domein d'Ursel rijk aan insectensoorten. 'De grote landschappelijke afwisseling en de aanwezigheid van oude bomen spelen hierin zeker een rol', zegt Joost Reyniers, van de insectenwerkgroep Natuurpunt Klein-Brabant.

Kriebelbeestjes

Biodiversiteit

Het aantal dier- en plantensoorten in Vlaanderen wordt geraamd op 40.000. Slechts 300 hiervan zijn gewervelde dieren: vogels, zoogdieren, kikkers en vissen. De planten, mossen en zwammen vertegenwoordigen ongeveer 9000 soorten. Dat is zo veel, omdat bij deze groep ook gisten en schimmels worden meegeteld. Maar als het op soortenrijkdom aankomt, spannen de 30.000 ongewervelden de kroon, ze zijn goed voor drie vierde van het aantal soorten.

Wie het over biodiversiteit heeft, moet het dus over insecten hebben. Er is niemand die al deze insecten kent. Specialisten verdiepen zich in boeken en onderzoeken collecties om soms maar één insectenfamilie volledig te leren kennen. Om de soort te bepalen, is het soms nodig om het dier te ontleden onder een binoculair. De gewone natuur liefhebber houdt zich daarom meestal met de 'opvallende' soorten bezig (die makkelijker kunnen worden geïdentificeerd) of met de 'aaibare' soorten, zoals lieveheersbeestjes.

Elke boom heeft zijn insecten

Een oude boom is een leefwereld op zich. Op elke inheemse boom leven tientallen soorten insecten, sommige daarvan zijn voor hun voortbestaan zelfs afhankelijk van één enkele boomsoort. Linden en eiken tellen de meeste insecten: galwespen, nachtvlinders en wantsen vinden er een thuis. Een mooie, maar onopvallende bewoner van de zomereiken in het park d'Ursel is de eikenpage. Deze vlinder vliegt uit als het hoogzomer is. Eikenpages zie je zelden nectar zuigen op bloemen, ze verblijven steeds hoog in de kruin van bomen, waar ze drinken van het sap dat vrijkomt door de activiteit van bladluizen. De eitjes worden door de vlinder op knoppen afgezet. Het eitje overwintert en in de lente groeit er een rupsje uit dat leeft van eikenbladeren. Wie een eikenpage wil zien,

moet tegen de avond de kruin van eiken in het oog houden, daar twisten ze met meerdere dieren om een stekje.

De nachtvlinders – die soms oneerbiedig motten worden genoemd – vormen een erg soortrijke groep. Voor elke dagvlinder zijn er wel twintig soorten nachtvlinders. Ze komen pas in het duister tevoorschijn, overdag houden ze zich ergens gedeisd. Onderzoekers lokken ze met UV-licht, wat niet kan waargenomen worden door een mens maar wel door een vlinder. De pijlstaarten zijn met hun kleurrijke tekening en snelle vlucht de juweeltjes onder de nachtvlinders. De rups van de lindepijlstaart vinden we op de lindebomen in het park. De rups van het groot avondrood, ook een pijlstaart, leeft dan weer op het wilgenroosje.

Ook als een boom sterft, blijft het in en rond de dode stam wemelen van de insecten. In de stam huizen de larven van houtkevers en houtwespen. Samen met zwammen zorgen ze voor de afbraak. Zo levert het dood hout uiteindelijk opnieuw voedingsstoffen voor planten en brengt het leven in het bos.

Graag wild

Veel tuinliefhebbers lijken een ware schoonmaakobsessie te hebben: al wat spontaan groeit, moet eruit. Wilde plekken waar de natuur haar gang gaat, zien ze het liefst opgeruimd. Over parkbeheer heeft men ook lang zo gedacht, terwijl er in een park ook kansen moeten zijn om de natuur te laten begaan. Het toelaten van wildgroei betekent voor insecten bijna altijd een grotere soortenrijkdom. Het oostelijk deel van park d'Ursel – het bosgoed Den Hinck – werd jarenlang onbeheerd. Hierdoor is er veel dood hout aanwezig en zijn er wilde plekken met bramen en bloemrijke ruigten. Wie op zoek gaat naar insecten en andere dieren in het park, zal in het oostelijk deel het meest kunnen beleven. Bramen worden algemeen verguisd. Wat wij als 'braam' beschouwen,

bestaat uit een extreem vormenrijke groep met ruim honderd soorten. Bramen zijn tijdens de bloei een rijke nectarbron voor een groot aantal insectensoorten, waaronder vlinders en verschillende soorten hommels. Ook distels zijn rijk aan nectar. In het park komen insecten vooral aan hun trekken op de kale jonker, een distel met vochtige standplaats.

Aan de waterkant

Op de wal van het kasteelpark leven een tiental libellensoorten. Libellen en hun larven zijn predatoren: ze leven van andere insecten. Men denkt wel eens ten onrechte dat libellen steken. Maar als je je vinger voor hun kaken houdt, zullen ze hooguit wat knabbelen. In de loop van het seizoen vliegen er telkens andere soorten. De juffers zijn klein en houden hun vleugels in rust samengevouwen boven het lichaam, de grotere libellen houden de vleugels in rust gespreid. Al vanaf eind april vliegen de vuurjuffers uit. Ze zijn, op hun zwarte poten na, volledig rood. Een week later is het de beurt aan de felblauwe azuurwaterjuffers. Grote keizerlibellen - de grootste soort in Europa - patrouilleren vanaf half mei tot augustus over het water. Een opmerkelijke verschijning boven de wal van het kasteel is de bruine glazenmaker. Deze grote soort komt voor in de vallei van de Schelde, maar

is daarbuiten eerder zeldzaam. De blauwe glazenmaker kan je op zomeravonden ook ver weg van het water zien jagen in de dreven van het domein. Blauwe glazenmakers sluiten het libellenseizoen af, ze jagen tot de eerste nachtvorst hen uiteindelijk doet sterven.

De invloed van de mens op de natuur neemt alsmaar toe. Soorten verdwijnen wereldwijd aan een hoog tempo, soms zelfs voordat de soort ooit beschreven werd. Niet alleen in de regenwouden, maar ook dicht bij ons gaat het bergaf met de soortenrijkdom. Zo was de lente van 2008 er een met bijzonder weinig vlinders. Van de 69 dagvlindersoorten in Vlaanderen staan er 41 op de Rode Lijst, 19 hiervan zijn intussen uitgestorven. Wat er gaande is met de dagvlinders gebeurt zeker ook met andere insectenfamilies, maar minder opvallend.

Elke insectensoort heeft specifieke vereisten en de verbanden tussen soorten zijn soms erg complex. Natuurreservaten zijn voor veel insectensoorten de enige plaatsen waar de levensvoorwaarden nog gunstig zijn. Maar het aantal natuurreservaten in Vlaanderen is nog altijd beperkt. Een natuurvriendelijk parkbeheer, zoals in Hingene, draagt zeker bij tot de overlevingskansen van onze insecten. (J.R.)

groot avondrood | © Luc Meert

Onlangs werden de huurvoorwaarden voor het kasteel vernieuwd. Daarom zetten we enkele veelgestelde vragen nog eens op een rij.

Kasteel te huur

Welke ruimten kan ik huren?

De vestibule en de spiegelzaal zijn de meest gehuurde zalen, samen met de ingerichte traiteurskeuken in de kelder. Ook meer kwetsbare ruimten, zoals de bibliotheek, de grote salon en blauwe kamer, mogen worden gebruikt. De elf voormalige slaapkamers op de eerste verdieping worden slechts uitzonderlijk verhuurd.

Hoeveel kost dat?

De tarieven zijn onderverdeeld in vier categorieën, die de prijs bepalen:

- categorie **A**: sociale of culturele verenigingen en openbare besturen binnen de provincie Antwerpen
- categorie **B**: particulieren binnen de provincie Antwerpen, verenigingen en openbare besturen buiten de provincie Antwerpen
- categorie **C**: particulieren buiten de provincie Antwerpen, bedrijven binnen de provincie Antwerpen
- categorie **D**: bedrijven buiten de provincie Antwerpen

	A	B	C	D
Vestibule	300	450	600	750
Spiegelzaal	300	450	600	750
Grote salon	300	450	600	750
Bibliotheek	150	225	300	375
Blauwe kamer	150	225	300	375
Kelderkeuken	300	450	600	750

De tarieven gelden voor één dagdeel (= 8 uur, inclusief opbouw, voorbereiding, repetitie, afbraak, ...). Voor culturele activiteiten geldt een korting van 33 %.

Wat is er nog inbegrepen in de huurprijs?

De huurprijs omvat het gebruik van een beperkt aantal stoelen, tafels, microfoon, spreekgestoelte, projector, scherm, podiumverlichting en muzieklessenaars. LCD-schermen en een Steinway-piano kunnen gehuurd worden. Bij elke verhuur is er één personeelslid van het kasteel aanwezig voor algemeen toezicht.

Welke activiteiten zijn er toegelaten?

Het kasteel d'Ursel is een beschermd monument, met waardevolle inrichting, lambriseringen, stucwerk, parket- en marmervloeren. Dit schept voor het gebruik een aantal strikte randvoorwaarden. Zo geldt er in heel het gebouw en te allen tijde een strikt rook- en vuurverbod. Verder is het verboden om materiaal, decorstukken of attributen te verankeren. Tot slot zijn ook dansfeesten en fuiven niet toegelaten en sluit het kasteel ten laatste om 24 uur.

Hoe zit het met eten en drinken?

Catering is enkel toegestaan in de vestibule, de spiegelzaal en de kelder. De kelder beschikt over een ingerichte traiteurskeuken, bedoeld voor de *afwerking* van recepties of diners. Ze is niet geschikt voor de *bereiding* en mag er ook niet voor gebruikt worden. De huurder mag beroep doen op een cateraar naar keuze. Eventueel kan er door het kasteel een drankenservice worden aangeboden. Recepties worden niet verzorgd door het kasteel, maar wijn- of champagneglazen en/of tafellakens kunnen wel gehuurd worden.

Kan ik huwelijks- of communiefoto's maken in het kasteel?

Op weekdagen tussen 9 en 17 uur kan het kasteel ook gebruikt worden voor fotoreportages. Je mag foto's maken in de vestibule, de spiegelzaal (met balkon), de grote salon, de bibliotheek en de blauwe kamer. Het is mogelijk dat één of meerdere ruimten tijdelijk onbeschikbaar zijn wegens activiteiten of dat er tafels, stoelen en ander materiaal staan opgesteld. De prijs voor het maken van een fotoreportage bedraagt 100 euro per begonnen uur. Voor fotoreportages op het kasteeldomein wordt geen vergoeding gevraagd. Fotoreportages kunnen ten vroegste 1 maand op voorhand worden aangevraagd.

Voor meer info, de volledige huurovereenkomst en een aanvraagformulier: www.kasteeldursel.be of 03 820 60 11

Twee Oude Vrouwtjes

'Twee oude vrouwtjes waren zo aan elkaar gewend dat het ene vrouwtje dikwijls een kopje op het andere vrouwtje zette, terwijl het andere vrouwtje soms bij het ene vrouwtje schoof en de krant las op haar rug.'
(uit: *Twee Oude Vrouwtjes* van Toon Tellegen)

Twee Oude Vrouwtjes is een poëtische muziektheater-voorstelling van Theater De Spiegel. Twee poppenspelers en twee klagende cello's verbeelden in korte scènes de eeuwig gezworen vriendschap tussen twee vrouwtjes. Dit alternatief concert gaat over ouder worden, over niet zonder maar ook niet mét elkaar kunnen, over de melancholie van de klank en de ziekte van de muziek...

De voorstelling is gebaseerd op het boek van Toon Tellegen, Nederlands dichter, kinderboekenschrijver en prozaïst. De muziek is van cellist Johan Van Weerst. Hij schreef een serie miniaturen voor twee cello's: *Dix poèmes pour deux violoncelles* naar *La maladie de la Mort* van Marguerite Duras.

Info en reservatie

2, 3, 4, 9, 10, 11 oktober 2008 – 20.30 uur
5 oktober 2008 – 11 en 15 uur

Toegang: 8 euro

Theater De Spiegel
03 225 28 39
tickets@despiegel.com

Feestelijke ontmoeting met de 18de eeuw

Op zondag 12 oktober kan je je helemaal laten onderdompelen in de pruikentijd. Vier lezingen brengen je al meteen in de juiste sfeer. Historicus David Vergauwen maakt je vertrouwd met de leefwereld en de cultuur-historische context van de Verlichtingseeuw. Filosoof Christophe Van Eecke stelt zijn 18de-eeuwse collega's voor en historicus Stefan Van Camp neemt je mee op een virtuele tocht langs de 'hoven van plaisantie' in de Zuidelijke Nederlanden. Tot slot brengt Joke Bungeneers, consulent Monumentenzorg, je even terug naar de dag van vandaag om de restauratiewerkzaamheden in het kasteel d'Ursel toe lichten.

Daarna is het tijd om de benen te strekken. Een parcours op de bovenverdieping van het kasteel leidt langs de appartementen van de vroegere bewoners, die je opwachten in vol ornaat en met puntige commentaar. Afsluiten doen we met een dansoptreden van Lieven Baert en zijn gezelschap, op de tonen van het huisorkest....

Programma

10.00 uur: onthaal
10.30 uur: inleiding door David Vergauwen
11.30 uur: pauze met drankje
12.00 uur: keuze uit drie lezingen
13.00 uur: lunchbuffet
14.30 uur: keuze uit drie lezingen
15.30 uur: parcours langs de appartementen
17.00 uur: concert met dansdemonstratie
18.00 uur: einde

Info en reservatie

Zondag 12 oktober

Toegang: 56 euro (leden Amarant: 50 euro)
Bus heen en terug vanuit Brugge en Gent: 17 euro (leden Amarant: 15 euro)
Deelnemers die met de trein reizen, kunnen opgehaald worden in het station te Bornem.

Amarant vzw | 070 23 30 48 | info@amarant.be

Kalender

augustus september oktober 2008

- 10 en 11 augustus   Concert Groot Ensemble Walter Boeykens
- 28 september   Gegidste rondleiding voor individuele bezoekers
(na reservatie)
- 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11 oktober   Muziektheatervoorstelling 'Twee oude vrouwtjes'
- 12 oktober   Feestelijke ontmoeting met de 18de eeuw
- 14, 21, 28 oktober   Cursus historische dans
- 19 oktober   Concert Brinkwell-pianokwintet
- 26 oktober   Concert Steinwayrecital Vitaly Pisarenko
- 26 oktober   Gegidste rondleiding voor individuele bezoekers
(na reservatie)

